

Od folkloru k world music: Na scéně a mimo scénu

Úvodem

Hudební festival Folkové prázdniny v Náměšti nad Oslavou je v České republice jedním z mála, který má ve svém programu i volně přístupné odborné hudební kolokvium. Návštěvníci festivalu mohou po dva dny sledovat přednášky muzikologů, etnologů, etnochoreologů, etnomuzikologů, hudebních publicistů a rozhlasových redaktorů, ale i samotných muzikantů. Kolokvium je od počátku programově zaměřeno na oblast hudby folklorní, folkové hudby a etnické i na široký žánr tzv. world music. V roce 2014 se konala už po dvanácté, tentokrát s podtitulem *Na scéně a mimo scénu*.

Organizátoři kolokvia vyzvali odborníky, aby se na hudbu s tradičními či lidovými kořeny podívali buď v souvislosti s její scénickou prezentací, nebo v uvolněném, spontánním prostředí mimo pódium. Kolokvium tak nabízelo možnost blíže prozkoumat a komentovat umělecké parametry folklóru, folku a world music na scéně, stejně jako jejich komerční či mediální vazby na hudební průmysl, reklamu či kritiku. Zároveň tu byla příležitost udělat sondu do spíše neprozkoumaného světa hudby mimo pódium, který má obvykle jen malý okruh publika a existuje ve specifickém sociálním a psychologickém rámci. Téma kolokvia vybízelo k zamyšlení nad tím, jak tyto dva světy fungují, zda jsou v protikladu, nebo se vzájemně doplňují, jak svou roli v nich vnímají tvůrci a interpreti, posluchači nebo posuzovatelé. Výsledný rozsah příspěvků kolokvia pokrýval náměty ze současné hudební kultury, ale rovněž z kultury tradiční, která je od svého „objevování“ stále více vystavována tlaku prezentace mimo své vlastní prostředí.

První den kolokvia je pravidelně určen zejména tématům spjatým s bádáním v oblasti tradičních lidové kultury. Na programu byly příspěvky etnologů, etnomuzikologů a etnochoreologů, kteří představili výsledky dlouholetých terénních výzkumů tzv. nositelů tradice (zpěváků, tanečniců, muzikantů, výrobců hudebních nástrojů), ale i tvůrčích osobností, které významným způsobem ovlivnily způsob prezentace lidové hudby a lidového tance nejen na české, ale i slovenské scéně. Pozornost byla věnována zejména více než stoletému vývoji tzv. folklorního hnutí, zaměřeného programově na záchranu, uchování i rozvoj folklorních tradic (v českém a slovenském kontextu navíc ve spojení s národnostními i politickými dobovými ambicemi různých společenských subjektů, které scénickou prezentaci významně determinovaly). Hovořilo se o proměně funkce, místa i času folklorních projevů prezentovaných na scéně,

o jejich recepci či o motivaci jejich současných nositelů, o rekonstrukci lidových tanců, obnově výroby i prezentace lidových hudebních nástrojů, o digitalizaci kulturního dědictví i o moderních formách jeho veřejné prezentace.

Zeměpisný záběr příspěvků se druhý den kolokvia, s prezentacemi zaměřenými kromě domácí i na světovou hudbu, podstatně rozšířil. Cestu amerického blues na scénu poznamenalo úsilí promotérů předvést divákům zároveň i kousek původního prostředí blues. Jejich snaha byla někdy až násilná a výsledky z dnešního pohledu i úsměvné. Na druhou stranu však osobní, sběratelské a organizační úsilí těchto lidí přivedlo blues do nahrávacích studií, na stránky odborných publikací a z Ameriky do Evropy, takže se zachovalo i navzdory svým chudým začátkům a konkurenci populární hudby. Na kolokviu se mluvilo i o umělcích z USA a zemí Latinské Ameriky, kteří byli pro své postoje pronásledováni tajnou policií a donuceni k exilu. Hudba brazilská, portugalská a západoafrická ovlivnila vznik a vývoj hudby na Kapverdských ostrovech. Historie a současná podoba tamního lidového muzicírování, zpěvnosti a zároveň festivalové prezentace hudby byla předmětem dalšího příspěvku kolokvia. Folková a trampská hudba a bluegrass, které jsou v českých zemích zvláště oblíbené, se na kolokviu se dočkaly komentářů z několika úhlů pohledu: mluvil porotce hudebních soutěží i samotní soutěžící, aktivní účastníci trampských slezin a bluegrassových jam-sessionů, pohled do zákulisí svého hudebního vývoje nabídl bluegrassový muzikant a hudební redaktor v jedné osobě.

Neopakovatelnou součástí hudebních kolokvií v Náměšti nad Oslavou jsou odpolední diskuse s hostujícími umělci festivalu Folkové prázdniny. V roce 2015 odpovídala na otázky účastníků a posluchačů kolokvia Sarah Savoy, zpěvačka a akordeonistka z americké Louisiany. Mluvila o hudbě žánru cajun, kterou hraje s kapelou Hell-Raising Hayride, o tradičních louisianských velikonočních obchůzkách, o typickém jídle a tancích svého domova i o svých rodičích Markovi a Ann Savoyových, kteří jsou významnými představiteli a propagátory tradiční cajun hudby.

Sborník *Od folkloru k world music: Na scéně i mimo scénu* přináší již po dvanácté písemnou podobu většiny příspěvků přednesených na kolokviu v Náměšti nad Oslavou. Tato akce vznikla jako platforma pro vzájemné setkávání, naslouchání i diskutování mezi zástupci vědních oborů, publicistů i zájemců z řad široké veřejnosti. Věříme, že sborník bude pro čtenáře stejně inspirativní, jako bylo i pro všechny účastníky.